

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

ÅRSMELDING 2010

Lillesand by- og sjøfartsmuseum hadde en fin sesong i 2010. Vi hadde 3.337 registrerte besøkende og dertil en god del uregistrerte. Det er faktisk uansett rekord i museets historie så langt jeg kan se fra de foregående års besøkstall, og museet hadde kun besøkende fra 1.mai 2010, siden det stod ubemannet i vinterhalvåret. Bak tallene gjemmer det seg skoleelever, SFO-deltakere, konsertgjester, 17.mai- og julemarkedsgjester, sommerturister, og mange andre lillesandere.

I mai og juni var det mange skoleklasser på besøk, og på 17.mai var det stort marked i bakgården, hvor barna kunne prøve lekesaker som de brukte i *de riktige gamle dager*, altså på deres besteforeldres tid... Premien for eksempel å slå alle blikkboksene av tønna, var en gratisbillett til museet med ledsager. Dette benyttet en 10 – 12 barn seg av senere i sommersesongen. De var tydeligvis litt stolte over å kunne invitere bestemor med på museum fordi de hadde vunnet en *premie*.

Dyktige sommerguider fikk guidekurs på Langsæ og dertil opplæring av tidligere museumsbestyrer Alvhild Gulbrandson. De holdt omvisninger både ute og inne og på Tollboden gjennom hele turistsesongen. Alvhild var en uvurderlig støtte også i forbindelse med klargjøringen av museet til åpning.

UHU – UGLER I MOSEET

En stor del av æren for det høye besøkstallet må nok likevel spesialutstillingen om ugler ha, "UHU – Ugler i *moseet*". Den viste seg å være overraskende populær blant store og små, og ikke minst de små. Det ble observert mange barn som tok både sine lekekamerater, sine foreldre og besteforeldre med på utstillingen – og noen enda flere dager i trekk.

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

Ugleutstillingen kunne

- sees utenfra via plansjer og ugler i vinduene ut mot Nygårdsgaten
- sees innenfra via nærmere 800 ugler av alle slags materialer, derav fire utstoppede som vi fikk låne fra Langsæ
- sees undenfra via utstilling på glassmontre i taket
- høres via lydopptak av norske uglers ugleskrik som gikk i sløyfe
- luktes via trær og barkbiter som gav en deilig fornemmelse av skog (Det hele var blitt frosset ned på fryselageret til kjøpmann Albert Olsen i en uke på -25grader på forhånd for å hindre uønskede dyr i museet).
- oppleves gjennom konkurranser for å stimulere til nærmere observasjon

Ugleutstillingen kunne studeres gjennom oppslag om

- fakta om ugler
- mytologi om ugler fra hele verden
- om samlere som typer
- om uglesamleren spesifikt
- om truede dyrearter
- om uglers adferd
- tegninger og avisutklipp om utstillingen
- ....og mye mer

Til sesongåpningen av museet og vernissagen av ugleutstillingen var det taler ved direktør Kjell-Olav Masdalen og ordfører Arne Thomassen. Fin musikk sørget Finn Bendixen og Dag Ellefsen for.

Det ble servert canapeer med marinerte scampi og brus og hvitvin i bakgården og fra himmelen ble det sendt et guddommelig sommervær.

Til reklame for museet fikk vi trykket kort som ble lagt ut i banker, butikker, bibliotek, turistinformasjon, hoteller, campingplasser og Lillesand kommune. Derutover var det ingen annonsering i aviser, men vi kom med i en turistbrosjyre.

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

Inne i ugle-utstillingsområdet ble det tegnet ugler – hele fem tapetruller ble ferdigtegnet i løpet av sommeren (Tapetrullene var sponsorert av Fargehuset i Lillesand). Museumsbutikken fikk ugler til salg, de ble utsolgt i løpet av kort tid. Det ble puslet uglepuslespill og lest i bildebøker om ugler. Noen barn var inne på utstillingen i mange timer.

Gjest nr.1000 fikk en fin premie, og det viste seg at familien var uglesamlere selv! Mange var med på med på å telle ugler, vi fikk bortimot 400 svar, og den heldige telleren av det riktige antallet fikk et kombikort til Dyreparken, sponsorert av Edward Moseid/Dyreparken. Den hyggeligste tilbakemeldingen fikk vi dog da vi overhørte et barn som, etter å ha besøkt ugleutstillingen, ropte ut: "Næh, så gøy det er å gå på museum!"

Uten museumsbutikkens mange frivillige hjelpere hadde det ikke vært mulig å holde ugleutstillingen åpen gjennom hele turistsesongen med museets nåværende personalebudsjett. De frivillige fra Carl Knudsen-Gaardens Venner hadde ikke kapasitet til å registrere alle gjestene, siden de samtidig skulle drive butikken. Noen av dem har sagt at man kunne regne med opp mot 500 gjester mer enn dem som skrev seg inn i gjestebøkene.

Venneforeningen har også sørget for fine gaver til museet, som har bestått i plexiglassmontre i ugleutstillingen og vindusinnsetser i bakgårdsbygningen ut mot Nygårgata, badgemaskin og utstillingsdukker.

TOLLBODEN

I Tollboden var det kunstutstilling noen uker om sommeren, med godt (og uregistrert) besøk av sommergjester. Herfra ble også livbåten Castor utlånt til særutstilling under Tall Ship Races. Fra september har kunstneren Erlend Larsen hatt atelier her, og det fortsetter han med også fremover. Han har dessuten stått for 'foreldelsesprosessen' på en av utstillingsdukkene våre, slik at hun nå fremstår som en kopi av fru Birgit Knudsen, Carl Knudsens kone.

"Hævet giver, Hævet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

HØSTSESONGEN

Høstsesongen har budt på mange fine samarbeidsarrangementer, så som Kulturminnedagen, Kulturnatta og julemarked. På Kulturminnedagen var det to spennende foredrag og utflukt til Saltholmen fyr på arrangementet "Salt og Seil", som var en del av den nasjonale satsningen på Kulturminnedager. På Kulturnatta var hele museet og museumsnemnda involvert i "Musikk og mystikk på museet", hvor det ble fortalt nifse historier til klimpring på klaver og lirekasse og både spøkelse og H.C.Andersen flagret omkring.

På Julemarkedet ble det bakt lefser i bryggeret og det ble smidd utenfor smia, det var mange markedsboder med lokalt kunsthåndverk både inne i museumsbakgården og utenfor. Museet arrangerte konsert med danske Duo Danzante med musikk som passet ypperlig både til huset og til anledningen.

JUL PÅ MUSEET

Vindusutstilling for mørket

Anne Sophie Høegh-Omsdal rømmer by- og sjøfartsmuseets nye vindusutstilling gjør seg borte i mørket!

DA EN GULLBÅN DRONNEN
SOM SLEPTE HANNDER
SOM SLEPTE HANNDER

• Museets nye utstilling består blant annet av Vindusutstillingen, som illustrerer hvordan by- og sjøfartsmuseet har den beste den enkelte dronningen Victoria da den skulle ha en tilsvarende vogn. Den har ikke vært utstilt på mange år, men er nå i

en bok på bibliotek og er i et

– Den skal mest sannsynlig, sier det borte. Siden bryggeret er

hansone, prøver de å se det mest mulig med bryggeret, da

de ikke er innlagt med et de med boken bryggeret, så

– Det er en ganske spesiell

juleutstilling som i tillegg til

vognen også inkluderer et minne

reklamé og en storste. Det kan

– Nissen ble laget under en

– Det er en ganske spesiell

på museumshverdagen under

– Det er ingen spesiell utstilling,

– Vi kan ikke juleutstillingen

– Det er en ganske spesiell

– Det er en ganske spesiell

OPPGJØRER Anne Sophie Høegh-Omsdal viser folk borte ut på julemarkedet.

KIRKENS TIDE: Museets utstilling ble laget under juleen.

I hele desember var det pyntet med juletre fra Alvhilds skog, og julepynt og lys i Carl Knudsen-gården. I annekset kunne man se julenissen i sving på verkstedet sitt gjennom vinduene fra Nygårdsgaten. Til denne fikk vi innpakkede julegaver fra Guldís sko- og Lises interiørbutikk. Noe helt nytt var at lemmene i bakgårdsbygningen ut mot gaten ble åpnet

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

opp og viste en julepyntet Victoriavogn, julenissebarn og julestjerne. Dette var mulig takket være gaven fra venneforeningen som bestod i innsettelse av polycarbonat-glass. Dette glasset er holdbart og kan nesten ikke sees. Det ble en stemningsfull utstilling, og jeg har fått mange henvendelser fra folk som var begeistret over å se både lagerlemmene åpnet og den staselige Victoriavognen for første gang. Minus var at det var dårlig belysning på grunn av fredningsbestemmelsene om bruk av strøm.

RESTAURERING, DUGNAD OG SKADEDYR

Alt i alt har det vært mange hyggelige opplevelser på museet gjennom 2010 hvor mange frivillige fra både museumsnemnda, Lillesand kommunes kulturkontor, Blindleia Kystlag, Handelsstanden, Rotary, Sjømannsforeningen, og andre museumsinteresserte har bidratt. Ganske særlig må her nevnes Jonathan Sanders som har hjulpet til gjennom hele året med utstillings- og malearbeid og annet praktisk. Sjømannsforeningen var med på dugnad i bakgården, hvor vi fikk lagt ekstra sand for å gjøre underlaget noe mer flatt. Arne Unander og Leiv Per Olsen bygget vegg og mange andre ting i utstillingsområdet, og har siden blant annet hjulpet med flytting av en av brannvognene. Svenn Helge Svendsen har servert vaffer og hygge på varme så vel som på kalde dager. Særdeles godt samarbeid har det også vært med Lillesand kommunes avdelinger Bygg og eiendom og Plan og miljø. Disse har bidratt med flytting av snekkeverksted og mange andre større og mindre oppgaver i løpet av året.

En befaring fra AAKs, Aust-Agder kulturhistorisk senter, gav grunn til bekymring når det gjelder skadedyr. Anticimex, et firma spesialisert på skadedyr, ble derfor tilkalt, og hadde en grundig gjennomgang av alle bygg. Dette resulterte i en rapport hvor det viktigste budskapet var at det ikke var mer 'liv' i museumsbygningene enn normalt, og at noe liv skal det være, men dertil blir det selvfølgelig noe oppfølgingsarbeid i form av etterkontroller.

Mange rehabiliteringsprosjekter ble igangsatt i 2010, og det var flere besøk av eksperter, så som Anders Dalseg, Ingeborg Rose Meltz og Hans-Olav Stegarud fra Kulturminnevern-avdelingen i fylkeskommunen for å sikre at alle tiltak var i overensstemmelse med fredningsbestemmelsene. Dette gjaldt bl.a. bakgårdene, vognskurene og bakgårdens brolegning.

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

Lillesand kommunes avdeling for Bygg og eiendom fikk mye å se til i den bakerste bakgården med både opprydning, maling og utskifting av en råttne tømmerstokk i det synlige laftebygget. Vaktmester Magne Trollnes Pedersen har vært overalt både tidlig og sent. Andre rehabiliteringsprosjekter ble påbegynt i 2010, men vil fortsette langt inn i 2011, så som brannsprøyta, smijernsgjerdet, vinduer og skifting av dårlige vinduslister.

Det har i 2010 vært gjennomgang av brannanlegget i alle bygninger ved firmaet NOHA, "A UTC fire & Security Company", med utskiftninger og installasjoner av nye brannslukningsanlegg til følge. Centrum Elektro har gått grundig gjennom hele det elektriske anlegget, og Feiermester Falkum har gjennomgått samtlige skorsteiner og piper, samt grua i grovkjøkkenet/bryggeret.

UGLETYVERI OG MEDIEDEKNING

Et minus i året 2010 var tyveriet av sølvuglene fra vindusutstillingen ut mot Nygårdsgata. Saken er nå henlagt fra politiets side, men håpet er at en eller flere av uglene kan dukke opp igjen. Tankevekkende er det at ingen av samtlige nyheter fra museet fikk så stor medieoppmerksomhet som nettopp dette tyveriet. Nyheten sprang som ildebrann fra Lillesandsposten, Fædrelandsvennen, Agderposten, Radio Lillesand, P5, Aftenposten, VG, til Dagbladet m.fl.

Arrangementer og andre nyheter fra museet har ellers blitt greit slått opp i mediene. Museet har vært i alle lokale nyhetsmedier, NrK Sørlandet hadde en fin reportasje om ugleutstillingen, og i flere av mediene har det vært ikke bare en, men mange oppslag.

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

SÆRLIGE OMVISNINGER

Det har vært noen omvisninger utenom åpningstid og arrangering av byvandring. Byvandringene har Alvild stått for i 2010, siden jeg ikke har følt meg kompetent til dette enda.

MØTEVIRKSOMHET

Museumsnemnda er en kommunalt oppnevnt nemnd hvor det sitter folk fra næringslivet, historielag, CKG Venneforening, Sjømannsforeningen, kulturkonsulent og andre med tilknytning til historie, kyst og kultur. Nemndas formann er professor i historie ved UIA, Berit Eide Johnsen, og hun og nemnda har vært til stor hjelp i museumsarbeidet i inneværende år. Her har det vært en del møter, og planlegningsmøter i f.b.m. med høstens arrangementer.

Som museumsbestyrer er jeg med i **Norges museumsforbund**, og her sitter jeg i styret i avdelingen Seksjon for formidling (sff). På årsmøtet i museumsforbundet i september i Trondheim hadde vi en aktiv rolle med noe som blir kalt Idetorget. Dette er en utvekslingsarena for pedagogiske opplegg fra hele Norge og ganske nyskapende på sitt vis. En del turer til styremøter i Oslo har det også medført, og kontakter på kryss og tvers av museums Norge.

Lillesand Vekst har stått for en ny kommunal satsing på kontakt med byens nærings- og turistliv seg i mellom. Her har det vært arrangert mange møter hvor jeg har deltatt som ansvarlig for en av byens severdigheter. Det kan komme mange fremtidige prosjekter ut av dette, blant annet en slags turistpakker hvor flere arrangører går sammen, og hvor museumsbesøk inngår som en del av pakketilbudet.

Det har vært en del møter i **AAks, Arendal**, dels med koordinator, dels bestyremøter og seminarer. Vi har også hatt noen møter angående redningsskøyta **M/S ARIL**, som eieren ønsker at vi skal bruke som museumsskip. Det har vært mange møter angående **rehabilitering**, både med kommunen, fylkeskommunen og de forskjellige håndverkere.

IKT og PRIMUS

Internettforbindelsen til museet har variert en del gjennom året, og tidvis har det nesten vært umulig å arbeide på nettet. Dette har jeg hatt noen møter med IKT-avdelingen i Lillesand kommune om, og de vil nå gå i gang med en ny søkerunde til fylkeskommunen om løyve til å legge inn fiberkabel.

Før jul fikk jeg en hurtig innføring i registreringsprogrammet Primus, siden meningen er at museets omlag 3.000 registrerte gjenstander skal digitaliseres og bli tilgjengelige på en nasjonal museumsbase. Internettforbindelsen brøt sammen på et tidspunkt da jeg så vidt var

"Havet giver, Havet tager, Herrens Navn være lovet!"

Lillesand by- og sjøfartsmuseum – en del av Aust-Agder kulturhistorisk senter

kommet i gang med dette og var borte i over en uke. Et stabilt nett må være en forutsetning for en slik registrering, og en egen computer (bærbar) likeså.

RENGJØRING

Siden vi ikke var klar over hvem som hadde ansvaret for museets rengjøring, har Alvhild, sommerguidene og jeg stått for dette i forbindelse med klargjøring til museumsåpningen og gjennom hele turistsesongen. I høst har jeg gjort rent i de områder det har vært besøk. Bare arbeidet med å gjøre museet klart til sommeren er beregnet til over 180 timer.

www.museumshop.no

Jonathan Sanders og jeg har arbeidet noe med å starte en museumsbutikk på nettet. Den ovenstående domenenavnet er vårt! Dette vil vi arbeide videre med fremover.

Hjemmesiden: www.aaks.no/lillesandmuseet

Bibliotekar Kyrre på AAKs er kjapp til å få ut det som sendes ham på hjemmesidene, og her har det kommet mye nytt i året som er gått. For dem som synes det er lite, kan det være passende å huske på at det ikke var noe som helst på sidene for et år siden. Men fortsatt er det selvfølgelig mye som mangler, f.eks en bloggerside.

TIL SIST

Det har vært et fantastisk år, men anstrengende. Det har ikke vært mange fridager for undertegnede. Det er heller ikke moro å ha så dårlig økonomi. Jeg vil si at museet trenger sårt til en oppgradering både i stillingsprosenter og i driftsøkonomi.

Lillesand, 7.februar 2011
Anne Sophie Høegh-Omdal

Ny museums-bestyrer
Til den nye museet i opplysnings- og kulturhistorisk senter for Lillesand by og Aust-Agder Kulturhistorisk senter er det utnevnt julestjernen og julestjernen som ny bestyrer på museet.
Det er Anne Sophie Høegh-Omdal som har fått den stillingen.